

Prof. J. Nathans

Het MAB vóór 50 jaar

november 1935

Ditmaal worden facetten van het afschrijvingsprobleem door J. J. M. H. Nijst onder de aandacht van de lezers gebracht. Eén en ander naar aanleiding van eerdere publicaties, bv. in het laatste maartnummer. Met betrekking tot de problematiek bij industriële ondernemingen merkt hij op dat in de laatste jaren geld- en handelspolitieke factoren dikwijls catastrofale kapitaalverliezen hebben toegebracht aan uitmuntend geoutilleerde bedrijven, waarbij hij als voorbeeld de Nederlandse scheepswerven noemt. In een vorige periode konden zij althans een deel van hun voldoende winst bestemmen tot extra afschrijving op de vaste activa. Zodoende kon in een tijd waarin de techniek sprongsgewijze haar vorderingen voortzette de afschrijving nog enigszins gelijke tred houden met de door nieuwe verbeteringen teweeg gebrachte depreciatie van het bestaande. In 1935, schrijft hij, hangt de rentabiliteit veelal af van externe factoren, van de economische en monetaire politiek in binnen- en buitenland. Het benauwende probleem is nu dat er een overmatige capaciteit is waartegenover de vermindering van de vraag staat; er is geen winstmarge en er blijkt een groot kapitaalverlies te zijn bij revaluatie der activa. In dit moeilijke parket zullen ondernemers niet nalaten hun accountants te raadplegen. Zij zullen vragen of de afschrijvingspolitiek een wijziging moet ondergaan zowel in verband met de totaal veranderde produktie- en marktverhoudingen als in verband met de afwijking tussen de boekwaarde der vaste activa en de waarde (prijs?) waarvoor een nieuwe modern ingerichte fabriek zou zijn te bouwen. Wat is het oordeel van de accountant over de wenselijkheid, respectievelijk de noodzakelijkheid, van een revaluatie van de vastgelegde middelen en eventueel daarmee gepaard gaande kapitaalsreductie? Daarbij zou rekening zijn te houden met zaken zoals concurrerend vermogen, kostprijfsberekening en dividenduitkering. Nijst heeft nog meer te vertellen maar spaart dat op voor een volgende keer.

Het zesde internationale congres voor scientific management dat in de julimaand in Londen werd gehouden wordt door mevrouw Mey-Koning verslagen. Haar is veel goeds geboden, zowel wat het onderwerp van het congres betreft als de ambiance. Vermeldenswaard is nog dat zowel bij de opening als bij de sluiting van het congres prof. Th. Limpert een toespraak hield. Bij de opening was die ingeklemd tussen de rede van de voorzitter

en de openingsrede van de hertog van Kent, bij de sluiting tussen die van de voorzitter en de rede van de prins van Wales, die de sluiting verrichtte.

Ook in 1935 was de zorg voor de oude dag een zaak waar de fiscus zich niet bij afzijdig hield. W. Westra wijdt daar een groot artikel aan.

Een verslag van een lezing dat voorkomt in 'The Incorporated Accountants Journal' wordt door A. Th. de Lange besproken. Het had de controle door middel van steekproeven tot onderwerp. Het is jammer dat de naam van de inleider niet werd vermeld. Dit vooral omdat de man (de kans dat het in die tijd een vrouw zou zijn geweest is verwaarloosbaar klein) heel wat meer in zijn mars had dan gemeenlijk in Nederland, waar eigenwaarde en een tikje chauvinisme een rol speelde, werd verondersteld. Zo stelt hij als voorwaarde voor het toepassen van steekproeven het aanwezig zijn van een goed werkende interne controle en sluit een aantal gebieden voor het doen van steekproeven uit. Voorts betoogt hij dat 'testing however, can only be a means to an end. It can never be a complete substitute for a full audit. Speed at the expense of accuracy may prove disastrous to the auditor and his client.' Hij behandelt de bekende verbanden bij de goederenbeweging en wat zijn tests betreft kent hij comperatieve en correlatieve tests. Evenmin misstaat zijn opmerking dat een certificaat (inzake de goedereninventaris) van een 'responsible official' te dikwijls geaccepteerd zou worden 'with a prayer of thankfulness for the time saved. To an auditor there should be no such person as a responsible official'. Kortom, voor geïnteresseerden in de ontwikkeling van de accountancy loont het misschien om met het originele artikel dat in de genoemde periodiek in de aflevering van juni 1935 voorkwam nader kennis te maken.

In de rij van jubilarissen voegt zich thans ook de Vereeniging van Inspecteurs der Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen. Onder de medewerkers aan een ter gelegenheid van deze gebeurtenis uitgegeven gedenkboek komen wij grote namen tegen, waaronder Van der Poel, Smeets en Meyburg. De commentator De Lange, vindt het werk een waardig en waardevol getuigenis van de betekenis van het ambt van inspecteur hier te lande en van de plaats, die de leden der jubilerende vereniging in het maatschappelijk leven en in de wetenschap innemen.

De vindingrijkheid van de mensen is groot. Zo bracht de wet op de evenredige vrachtverdeling vele ongewenste gevolgen; afgeleefde zeilschepen werden opnieuw in de vaart gebracht. Dr. W. C. Mees eist in de E.S.B. van 4 september 1935 dat maatregelen ter sanering van het bedrijf worden genomen om de dreigende ondergang van de binnenscheepvaart te voorkomen.

In hetzelfde E.S.B.-nummer meent dr. P. G. Pestman te mogen afleiden dat de brandenfrequentie verband houdt met de bodemgesteldheid. Een betere bodem geeft welvarender bevolking en minder branden hoewel het beeld van de Betuwe daarmee in strijd is. Maar een raar item in het repertorium; misschien geeft het originele artikel meer klaarheid.